

T/2036. Képviselői önálló indítvány a sztrájkról szóló 1989. évi VII. törvény módosításáról

A sztrájkról szóló 1989. évi VII. tv. tervezett módosítása két esettel bővítené a sztrájk jogellenességéről szóló felsorolást. Egyrészt jogellenes a sztrájk a javaslat szerint, ha a sztrájkjog gyakorlása során a munkáltatók és a munkavállalók nem működnek együtt, vagy a sztrájkjoggal visszaélés tilalmát megszegik. Másrészt annál a munkáltatónál, amely a lakosságot alapvetően érintő tevékenységet végez (különösen a közforgalmú tömegközlekedés és a távközlés terén, továbbá az áram, a víz, a gáz és egyéb energia szolgáltatását ellátó szerveknél) jogellenes a sztrájk abban az esetben is, ha a sztrájk a még elégséges szolgáltatás teljesítését gátolja.

A még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit törvény megállapíthatja. Törvényi szabályozás hiányában a sztrájkot megelőző egyeztetés során kell a még elégséges szolgáltatás mértékéről és feltételeiről megállapodni; ebben az esetben a sztrájk akkor tartható meg, ha a felek a megállapodást megkötötték, vagy ennek meghiúsulása esetén bármelyikük kérelmére a munkaügyi bíróság jogerős határozata megállapította a még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit.

A munkaügyi bíróság öt napon belül, nemperes eljárásban, szükség esetén a felek meghallgatása után határoz. A munkaügyi bíróság határozata ellen a közléstől számított öt napon belül fellebbezésnek van helye. A fellebbezést az ügy összes iratával együtt a beérkezése napján fel kell terjeszteni a másodfokú bírósághoz. A másodfokú bíróság öt napon belül határoz.

A törvény a kihirdetését követő napon lépne hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépésekor folyamatban levő kollektív munkaügyi vitában megtartott egyeztető eljárás során is alkalmazni kellene.

A tervezett módosítással szemben több aggály is felmerül:

Az együttműködés kötelezettségét, valamint a joggal visszaélés tilalmát a hatályos sztrájktörvény is tartalmazza. A javaslat csak általánosságban utal rá, hogy ha a sztrájk az ezeket előíró rendelkezésbe ütközik, jogellenes. Sem az együttműködési kötelezettség, sem a sztrájkjoggal visszaélés fogalmát nem tölti meg azonban tartalommal. A sztrájkjog kereteit tehát valójában nem a törvény határozná meg, hanem a bírósági gyakorlat dolgozná ki, így a tervezett szabályozás alkotmányossági kérdéseket vet fel.

Nem értünk egyet azzal, hogy a még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit törvény állapítsa meg. A munkaügyi kapcsolatok fontos szerepét, és erősítésének igényét is szem előtt tartva a szabályozásnak arra kell törekednie, hogy erről a kérdéstről a sztrájkban érintett felek állapodjanak meg, akár kollektív szerződéses, akár az adott sztrájkhoz kapcsolódó megállapodás keretében, hiszen csak ez tudja biztosítani a megállapodás kellő szakmaiságát és a felek autonómiájának tiszteletben tartását.

Problémás lehet az is, hogy a tervezet nem ír elő határidőt a megállapodás megkötésére, illetve azt sem szabályozza, hogy a felek mikor kérhetik a bíróságtól a még elégséges szolgáltatás mértékének meghatározását, lehetséges-e még a sztrájk meghirdetése előtt is. A

hatályos törvény szövege szerint ugyanis a még elégséges szolgáltatás mértéke és feltételei a sztrájkot megelőző egyeztető tárgyalás tárgyát képezi.

Aggályos lehet az is, hogy a bíróságok nem rendelkeznek olyan speciális ismerettel, amely alapján dönteni tudnának a még elégséges szolgáltatások mértékében. A témában megtartott konferenciákon ezt maguk a bírók is megfogalmazták.

A gyakorlatban felmerült már eddig is az a probléma, hogy a felek eltérően értelmezték, hogy a munkáltató a még elégséges szolgáltatásra kötelezettek körébe tartozik-e vagy sem. Amennyiben a törvény a sztrájk jogellenességének következményét fűzné a még elégséges szolgáltatásban való megállapodás hiányához, akkor nem példálózóan, hanem taxatíván kellene felsorolni, hogy kik kötelezettek elégséges szolgáltatásra.

A jelenleg hatályos jogszabályok alapján, a sztrájkot törvény módosítása nélkül is megoldható lenne a még elégséges szolgáltatások tárgyában való megállapodás.

Annak érdekében, hogy a szolgáltatást igénybe vevők számára sztrájk idején is kiszámítható legyen a szolgáltatás mértéke, ugyanakkor a munkavállalók Alkotmányban biztosított sztrájkhoz való joga se csorbuljon, a sztrájk idején biztosítandó még elégséges szolgáltatásokkal kapcsolatban az alábbi javaslatot tesszük:

1. Még elégséges szolgáltatás mértékének és feltételeinek meghatározása a sztrájkhelyzet előtt

A hatályos munkaügyi jogszabályok szerint a még elégséges szolgáltatás tárgyában a felek közötti megállapodás kollektív szerződéses megállapodásként létrehozható lehetne időbeli korlát nélkül, a sztrájkot megelőzően is. Hatálya minden olyan sztrájkra kiterjedne, amelyet az adott munkáltatónál a megállapodás hatályának ideje alatt szerveznek. Megfontolás tárgya lehetne a megállapodás hatályának kiterjesztése, hogy adott szolgáltatás esetében senki ne nyújthasson a megállapodástól eltérő szintű szolgáltatást a sztrájk idején. Amennyiben a felek között a sztrájkot megelőzően kollektív szerződéses megállapodás nem jött létre, a felek döntőbírói eljárást is igénybe vehetnének a sztrájkot megelőzően is. A Munkaügyi Közvetítői és Döntőbírói Szolgálat eljárási szabályainak megfelelően lehetne az eljárást lefolytatni. Az ellenérdekű felek döntőbíróhoz folyamodhatnak az elégséges szolgáltatás mértékének megállapítása érdekében.

A döntőbíró kiválasztása az MKDSZ szabályzatának megfelelően zajlik le. A felek kérhetnék a még elégséges szolgáltatás mértékének meghatározását akár határozott, akár határozatlan időre is.

2. Még elégséges szolgáltatás mértékének és feltételeinek meghatározása megállapodás hiányában, sztrájkfenyegetés esetén

A hatályos szabályok szerint a még elégséges szolgáltatások mértékében és feltételeiben a sztrájkot megelőző egyeztető tárgyalás keretében kell a feleknek tárgyalniuk. A sztrájkot megelőző egyeztetés időtartama hét nap.

Ha a felek között megállapodás nem jön létre, kötelező döntőbíráskodásnak van helye. Az egyeztető tárgyalás ideje alatt bármelyik fél kérheti döntőbíró igénybe vételét.

A döntőbíró személyében a feleknek három nap alatt kell megállapodniuk. Amennyiben a döntőbíró személyében a felek nem tudnak megegyezni, azt az MKDSZ vezetője a határidő lejártát követő egy napon belül jelöli ki.

A kötelező döntőbíráskodásban a végső ajánlat módszerét kell alkalmazni. Eszerint a felek a követelések közlését követő három napon belül az elégséges szolgáltatás szintjére vonatkozó ajánlatot terjesztenek elő.

A döntőbíró a felek által megfogalmazott ajánlatok közül három napon belül kiválasztja azt, amelyet a sztrájk alatt alkalmazni kell. A döntőbíró határozatát azonnal közli a felekkel.

A sztrájk kezdő időpontját a sztrájk kezdete előtt a szakszervezet 72 órával korábban köteles bejelenteni.

LIGA Szakértői osztály

Budapest, 2010. december 20.